

To'on yó'o kían kua'an noó na Israel kúú kuendá Jesús

Ká'an Ndios xí'ín yó xí'ín yú'u de'e na

¹ Kua'á nda'o ta'ándá nī sa ká'an Ndios xí'ín na sá'ano ve'e yó tá sata, ta noó kua'á nda'o ña'a nī sa kechóon na profeta na sa kasto'on na xí'ín ñayuu ñoó. ² Tído tein kuū noo ndi'i yó'o kéchóon na de'e mií ná, dá ka'an na xí'ín yó, ta de'e na kúú na nī natiin ña kakuu na sato'o noo ndidaá ña'a, ta xí'ín ndá'a de'e na nī kava'a na ndidaá ña ió ñayuú yó'o xí'ín ña ió induú. ³ Ta na yó'o kúú na ná'a tát'on kī'o ndato káa mií Ndios, dá chī tát'on kī'o kúú mií Ndios, kī'o dión ta'ani kúú de'e na, iin nóo kúú vá ná. Ta mií ná kúú na xíto ndidaá tá'an ña'a xí'ín choon kómí to'on na. Tá nī ndi'i nī dandóo na kuachi yó, dá nī nakoo na xoo kuá'a Ndios noo dīkó ió na dándáki na. ⁴ Ta ndáya'i cháá ka na noo ndidaá ángel ndéi induú, ta nī natiin na iin kuū ndáya'i cháá ka o duú ángel ñoó.

Ndáya'i cháá ka Jesús o duú ángel

⁵ Dá chī ko ní ka'an Ndios di'a xí'ín ni iin tó'ón ángel:

Yo'ó kúú de'e yu'u, ta viti ná'i ña kúúí tatóon.

Ta ni ko ní ka'an na di'a sa'a ni iin ángel:

Yu'u kakuu tatá xi, ta mií xí kakuu de'e yu'u.

⁶ Ta nī ka'an ta'ani Ndios di'a tá kua'an na tanda'á ná iin tó'ón diñi de'e na kii na ñayuú yó'o:

Ná kandaño'o ndidaá ángel de'i.

⁷ Miían ndaa di'a kaá Ndios ká'an na sa'a ángel:

Yu'u kúú nā kée ángel kéchóon nooí ña kakuu na
tátò'on tachi, xí'ín ño'ó ita.

⁸ Tído di'a kaá nā sa'á de'e mií ná:

Yo'ó kúú Ndios, ta ni iin kuú ta'ón o ndí'i noo
dándáki yo'ó.

Ta kényíko ndaa yo'ó noo dándákón.

⁹ Chi ndíko yo'ó iin íchi ndaa, ta kañ'ó'ó yo'ó ndidaá
ña kini kua'an.

Sa'á ño'ó ni kaxi Ndios yo'ó, nā kúú Ndios miíón,
ta ni xi'o cháá ka nā ña dii iní nooñ o duú dao ka
nā xínkuáchí dáó xí'ón.

¹⁰ Ta kaá ta'ani na di'a:

Yo'ó, nā kúú sato'o noo ndidaá ña'a, nda míi sa'a ni
kava'ón noñ'ó'ó yó'o,

ta xí'ín ndá'a mííón ni kava'a induú.

¹¹ Ta ná kasandaá iin kuú, ta naá ndí'i vaan,
tído yo'ó, daá koo kuií vá yo'ó.

Ndidaá tá'an va ña'a káa kuyatá iin kuú tátò'on k'i'o
kúyatá dá'on.

¹² Ta tátò'on k'i'o natuú ñayuu dá'on ndíxi na,
k'i'o dión natuú yo'ó ndidaá ña'a káa, ta ná
nadamón ña.

Tído yo'ó, o nádaon ta'an voón, daá koo kuií vóón.

¹³ Ta ko ní ka'an Ndios di'a xí'ín ni iin tó'ón ángel:

Kakoo yo'ó xoo kuá'i nda ná nataán ndí'i yu'u ta
xiní u'u ñaá tixi sa'on.

¹⁴ Kánian kana'á ndó ña choon kómí ángel kíán
ña koni kuáchí ná noo Ndios, ta chinda'á ñaá ná
chindeé ná ndidaá nā ni'í ña kaki na.

2

*In ña'a ndáya'i nda'o kíán ña ni kii Jesús dáakiki
ñaá*

1 Sa'á ñoó miían ndúsa kánian kandikō toon yó to'on ndaa ni seídó'o yó, dá chī tá koó, dá kían oon ni ví kankuei xoo yó nooán. 2 Chī miían ndaa ío choon noo ndá'a ley ni xī'o ángel noo Moisés, ta ndi ndaa mií vá ñayuu ni ya'a nooán, ta ndi ndaa mií ná kō ní xín kueídó'o choon sa'ándaan, dá ni ndo'o níō ná sa'á kuachi ni kee na. 3 Ta, ¿ndi koo ví kākī yó noo ña xido ini Ndios tá ná o taó kuendá yo to'on ndaya'i cháá ka, ña kían ká'an sa'a ndi koo kākī yó? Chī dinñó'ó mií na kúú sato'o yo ni xī'o kuendá sa'á to'on yó'o, ni ndi'i, dá ni kastō'on ta'ani taa ni sa xionoo xí'in ná to'on yó'o xí'in yó. 4 Ta mií Ndios ni xī'o ta'ani kuendá sa'á to'on ndato yó'o xí'in ndá'a taa ni sa xionoo xí'in Jesús, dá chī ni xī'o na ña kían ni kandeé rá ni kee ra ña'a ndato xí'in ndidaá ka ña'a ná'ano noo ñayuu, ta ni xī'o na ña ni natiin iin rá iin taa yó'o choon ni xī'o Espiritu iñi táto'on kī'o kóni mií ná.

Jesús kúú na xī'o ña kākī yó

5 Dá chī kō ní xī'o Ndios choon noo ndá'a ángel ña kían dándáki na ñayuu saá veí chí noo, ña kían ká'in sa'a xí'in ndó. 6 Dá chī di'a kua'an ña ni taa iin taa noo tuti iñi Ndios:

¿Ndí kían kúú taa ndéi ñayuu yó'o ña ñó'o ini ní sa'a rá, tatá Ndios?

Ta, ¿ndí kían kúú rá ña ndí'i téi ini ní sa'a rá?

7 Ta ni ndee ní ra sa kuu ra iin ra ló'o cháá noo ángel,

ta ni xī'o ní choon ká'ano noo rá, ta ni xī'o ní ñaño'ó noo rá,

ta ni chikani ní ra ña dándáki ra ndidaá ña'a ni kava'a ní,

8 ta ni nataán ní ndidaá tá'an ña'a tñi sa'a rá.

Ch̄i sa'á ña n̄i nataán Ndios ndidaá ña'a t̄i sa'a rá, sa'á ñoó ko ní kándoo ni iin tó'an, ndidaá ña ñó'o t̄i sa'a rá, tído kándaa ini yo ña o duú ndidaá ña'a dándáki ra viti. ⁹ Tído viti kándaa ini yo ña ió iin na n̄i ndeló'o cháa mií noo ángel, ta na yó'o kúú Jesús, ta n̄i natiin na choon ká'ano, ta n̄i natiin ta'ani na ndidaá tá'an ñañó'ó sa'á ña n̄i x̄i'í na sa'a yo. Dá ch̄i sa'á ña kóni Ndios kee na ña man̄i x̄i'ín yó, sa'á ñoó n̄i x̄i'í Jesús sa'a yo.

¹⁰ Ta mií Ndios kúú na n̄i kava'a ndidaá ña'a ñó'o ñayuu yó'o, ta noón kúú na xito ñaa, ta kóni na nakuaka na ñayuu mií ná noo ndato náye'e ndaa noo ió na. Sa'á ñoó iin ña va'a n̄i sa kian ña n̄i daxínko va'a na Jesús x̄i'ín ña n̄i ndo'o na, ch̄i mií ná kúú na dákaki ñaa. ¹¹ Dá ch̄i mií Jesús, na n̄i ndevii yó, x̄i'ín yóo, na n̄i nduvii, iin tó'on vá kúú tatá yo, sa'á ñoó ko x̄i'ka'an ta'on noo Jesús ká'an na ña kúú yó ñani na. ¹² Dá ch̄i di'a kaá tuti i Ndios: K̄i'o yu'u kuendá sa'a mií ní noo ñani x̄i'ín k̄i'oi, ta tein ndidaá ñayuu kuendá ní keká'ano yu'u mií ní.

¹³ Ta kaá ta'anian:

Kandeé ká'ano in̄i Ndios.

Ta kaá ta'anian:

Yó'o iin x̄i'ín ndidaá tá'an de'e n̄i x̄i'o Ndios nooí.

¹⁴ Ta de'e n̄i kava'a x̄i'ín koño x̄i'ín n̄i kúú de'e n̄i x̄i'o Ndios noo ná, sa'á ñoó n̄i nduu ta'ani mií Jesús koño x̄i'ín n̄i, dá n̄i kuu n̄i x̄i'í na. Ta k̄i'o dión n̄i kandeé ná n̄i d̄itá ná choon noo ndá'a ña u'u, sa'á ñoó koó ka choon noo ndá'an ka'ánían ñayuu.

¹⁵ Dión, dá n̄i kandeé ná n̄i taó xóo na yó noo ña yu'oo kuu yo, dá ch̄i nda rá n̄i kaki yó n̄i kasá'á dándáki ñaa. ¹⁶ Dá ch̄i miían ndaa kuiti ko ní k̄i Jesús chindeé ná ni iin ángel, sava'a na kúú na ve'e

Abraham n̄i kii na n̄i ch̄indeé ná. ¹⁷ Sa'á ñoó mīan ndúsa n̄i nduu na tát̄o'on k̄i'o kúú ñani na, dá n̄i x̄inkoo na kúú ná dut̄i kúú noó, iin dut̄i ká'ano ini, iin dut̄i íin ndaa noo Ndios, dá n̄i kuu n̄i doko ná mií ná, dá n̄i'í ñayuu na ña ku'u ká'ano ini Ndios sa'á kuachi na. ¹⁸ N̄i ndo'o naní níó ná tá n̄i ka'án ña u'u dát̄uú ñaáán, sa'á ñoó kuu va chindeé ná yó tá k̄éx̄ixi ña u'u x̄í'ín yó.

3

Ndáya'i cháá ka Jesús o duú Moisés

¹ Viti, ñani, ndo'ó na kúú ñayuu Ndios, ndo'ó na n̄i nakana Ndios kandeí induú, koo ini ndo kande'é va'a ndó Cristo Jesús, na né'e to'on mií Ndios noo yo, ta kúú ná dut̄i kúú noó noó ña kándisa iin rá iin yó. ² Ta n̄i dax̄inkoo ndi'i na choon n̄i x̄i'o Ndios noo ná, tát̄o'on k̄i'o n̄i dax̄inkoo ndi'i Moisés choon n̄i ni'í ná koni kuáchí ná noó na kúú ve'e Ndios. ³ Ta kánian natiin Jesús ñañó'ó ká'ano cháá ka o duú Moisés, dá ch̄i t̄aa káva'a ve'e kánian natiin cháá ka ñañó'ó o duú ve'e n̄i káva'a ra. ⁴ Dá ch̄i ió yoo káva'a iin rá iin ve'e, dá ndítaan, tído na n̄i káva'a ndidaá tá'an ña'a kúú Ndios. ⁵ Mīan ndaa kuiti n̄i sa íin ndaa Moisés noo Ndios tá n̄i sa x̄inkuáchí ná noó na ve'e Ndios, ta x̄í'ín ña n̄i kee na n̄i na'a na tát̄o'on k̄i'o káa rá ió ña ka'an Ndios chí noo. ⁶ Tído Cristo kúú mií de'e Ndios, na kánian dándáki ve'e na. Ta ve'e na kúú yóó tá ná kandita toon yó x̄í'ín ña kándéé iní yo ná nda noo ndi'i kuií, ta ná kadij iníó x̄í'ín t̄andéé iní kómí yó.

Xí'o Ndios noó na ñoo na ña nání'i ndéé ná

⁷ Ch̄i di'a kaá Esp̄iritu ij Ndios:

Tá ná kueídó'o ndó noo ká'an Ndios kuu viti,

⁸ dá kían o sa kédó'ó ndó mií ndó tát'on nī kee na sá'ano ñoo ndo tá nī data'án nā Ndios, chī nī xito iní ná Ndios noó nī xionoo na yukú ichí ñoo.

⁹ Ta ñoo nī data'án nā yu'u, ta nī xito iní ná yu'u, va'ará uū diko toon kua nī xini nā ndidaá tá'an ña ndato nī kee yu'u xí'ín ná.

¹⁰ Sa'á ñoo kō ní náta'an inī nī xini ñayuu ñoo, dá nī kaai xí'ín míi: “Daá kuití vá kexoo xíká níó ná noó ña kóni yu'u,

chī kō kóni nā kaño'o na íchī yu'u.”

¹¹ Ta sa'á ña nī xido inī nī kee na, sa'á ñoo nī chīkaa inī ña ni iin kuu ta'ón o koní na ndu'u na noó kī'oi ña nani'i ndée ná, kaá Ndios.

¹² Sa'á ñoo kandaa ndo mií ndó, ñani, dá kían ni iin tó'ón ndó ná o kákomí iin níó kini, iin níó káxí, ña kían kedaá xí'ín ndó, dá kexoo xíká ndó noo Ndios takí. ¹³ Di'a koo iní ndo ka'an ni'ini ndó noo iin rá iin ndó iin rá iin kuu kuu. Dá chī ká'an to'on ñoo ña kánian kee ndó dión kuu víti, dá kían ná dá'a ni kusaá iní ndo koni ndo to'on Ndios kee ña dándalí ñaá kuachi. ¹⁴ Dá chī ió ta'ani kuendá yo xí'ín Jesucristo tá ná ndiko toon yó tandée iní nī ñatiin yó nda mí sa'a. ¹⁵ Dá chī di'a kaá to'on Ndios:

Tá ná kueídó'o ndó noo ká'an Ndios kuu víti, dá kían o sa kédó'ó ndó mií ndó tát'on nī kee na sá'ano ñoo ndo tá nī data'án nā Ndios.

¹⁶ ¿Ndá yoo nī sa kuu nā nī seídó'o noo nī ka'an Ndios, ta vatī xían daá nī data'án ñaá ná? ¿Á kō ná'á ta'on ndó ña noón kúú ndidaá nā nī kankuei tixi nda'á nā ñoo Egipto nī kee Moisés? ¹⁷ Ta, ¿ndá yoo nī karyí Ndios xí'ín ndin uū diko kua noo kúú

yukú ichí ñoó? ¿Á kō ná'á ta'on ndó ña noón kúú na nī ya'a nī kee kuachi, ta nī kuei na nī xi'i na yukú ichí ñoó? ¹⁸ Ta, ¿ndá yoo nī chikaa ini Ndios o náchi'i na noo nani'i ndée ná? ¿Á kō ná'á ta'on ndó ña noón kúú na kō ní xīn kueídó'o ñaa? ¹⁹ Sa'á ñoó kándaā iniō ña kō ní kúu ta'on ndu'u na noo nani'i ndée ná sa'á ña kō ní kándisa ndaa na Ndios.

4

¹ Sa'á ñoó ná kandaā yo mií yó, viti ín ij Ndios xí'ín to'on nī xi'o na ña kían kī'o na ña ndu'u yó noo nani'i ndée yo, dá chī oon ni ví tūú dao ndo'ó, ta o koní ndo ndu'u ndó ñoó. ² Dá chī tátō'on kī'o nī natiin yó to'on va'a ña ká'an sa'a Jesús nī kee Ndios, kī'o dión ta'ani nī seídó'o ñayuu ñoó to'on Ndios tá sata. Tído nī naá óon va ña nī seídó'o na ña, dá chī kō ní kándeé ín na Ndios. ³ Tído yóó kúú na kándisa ña nī ka'an Ndios, sa'á ñoó koni yo ndu'u yó nani'i ndée yo noo ió na. Tído di'a nī kaa na xí'ín na kō ní kándisa ñaa tá sata ñoó:

Ta sa'á ña nī xido iniij nī kee na,
sa'á ñoó nī chikaa iniij ña ni iin kuu ta'ón o koní na
ndu'u na noo kī'oi ña nani'i ndée ná.

Dión nī kaa na, va'ará sa nī daxíno ndi'i na ña nī kavá'a na nda mí sa'a ñayuú yó'o. ⁴ Dá chī di'a kaá ta'ani tuti ij Ndios sa'á kuu úsa:

Kuu úsa nī nani'i ndée Ndios noo ndidaá choon nī
kee na.

⁵ Ta kaá ta'ani tuti ij Ndios di'a:

O koní ta'on na ndu'u na noo kī'oi ña nani'i ndée
ná.

⁶ Sa'á ñoó kándaā iniō ña kómani vá ndu'u dao ñayuu noo nani'i ndée ná, ta kō ní ndu'u na nī natiin to'on yó'o mií noo sa'á ña kō ní seídó'o na

choon ni sa'anda Ndios. ⁷ Sa'á ñoó ká'an tuti iñ ña ni saki Ndios iin ka kuu, ta kuu ñóó kúú kuu víti. Chì tá ni ya'a kua'á nda'o tiempo, dá ni taa David ña ni ka'an Ndios sa'a kuu yó'o:

Tá ná kueídó'o ndó noo ká'an Ndios kuu víti, dá kían o sa kédó'ó ndó mií ndó.

⁸ Dá chì tá ni xi'o Josué ña kían ndu'u na sá'ano ñoo yo noo nani'i ndée ndisa na, dá kían o ká'an ta'on Ndios sa'a iin ka kuu. ⁹ Sa'á ñoó kánda inio ña kasandaá iin kuu, dá koni ñayuu Ndios ndu'u na noo miían ndaa kuiti nani'i ndée ná. ¹⁰ Dá chì na ndu'u ñoó, noón kúú na koni nani'i ndée noo ndidaá choon ni kee na, táto'on k'i'o ni naní'i ndée mií Ndios tá ni ndi'i ni kava'a na ñayuu yó'o.

¹¹ Sa'á ñoó ná cho'on ini yo, dá ná konio ndu'ó noo nani'i ndée yo, ta ná dá'a ni k'i'o yó miíá ña kusaá inio táto'on k'i'o ni kee na sá'ano ñoo yo, chì ko ní seídó'o na noo ni ka'an Ndios. ¹² Chì to'on takí kúú to'on Ndios, ta to'on ndakí nda'o kían. Ta deen cháa ka sa'ándaan o duú iin espada sa'ándá ndi nduú xoo. Sa'á ñoó tá seídó'o yóan, xínoan nda maá inio, ta sónó ní'inian níyo yo xí'ín ñaxintóni yo. Ta sónó ní'ini ta'anian tuchi yo, ta kásandaan nda maá noo ñó'o dandiki lásá yo. Ta nádátuan ndidaá ña nákaní inio xí'ín ndidaá ña'a ñó'o ini níyo yo. ¹³ Ta ni iin tó'ón ta'on ña'a ió ñayuu yó'o ko ió de'é noo Ndios. Di'a ndidaá tá'an vaan túu noo ná ndé'é ná, ta ndidaá tá'an vaan ndáa vichí noo ná, ta iin kuu nakuja yó nakí'o yó kuendá noo ná.

Jesús kúú mií mií duti kúú noo

¹⁴ Ta viti ió iin duti kúú noo noo yo, ta ni kaa na kua'an nó'o ná noo ió Ndios induú, ta na yó'o kúú Jesús, na kúú de'e Ndios. Sa'á ñoó ná kandita toon

yó xí'ín ña ndaa kándísa yó. ¹⁵ Dá chì viti kómí yó iin dutì kúú noó kando'o sa'a yo sa'á ña kúú yó ñayuu vitá ini noó kuachi. Chì nì ka'án ta'ani ña u'u dátúú ñaá, dá ya'a na kee na kuachi, táto'on kì'o kéean xí'ín yó, tído kò ní ya'a ta'on na kee na ni iin kuachi. ¹⁶ Sa'á ñó ná natuu yati yó xí'ín tandeé iní noo ío Ndios dándáki na, chì nda ñóo xí'o na ña manì noo yo, dá ni'ì yo ña ku'u ini na sa'a yo, ta ni'ì ta'ani yó ndée ña kían chindeé ñaá noo iin rá iin tándó'ó vèi noo yo.

5

¹ Dá chì iin rá iin dutì kúú noó nì ndukú Ndios tein ñayuu mií ná, dá kuiin ra ka'án ni'ini ra sa'á ñayuu ñoo ra noo Ndios, dá dokò rá ña'a, ta dákeì ra kítì noo Ndios sa'á kuachi ndidaá na ñoo ra. ² Ta xí'o ndeé iní ra sa'á na kò kándaá ini ndí kían va'a kánian kee na, xí'ín na xionoo ndava'a kée kuachi, chì kúú ta'ani ra iin taa vitá ini noó kuachi. ³ Ta sa'á ña vitá ini ra, sa'á ñóo kánian dokò rá kítì noo Ndios sa'á kuachi mií rá, xí'ín sa'á kuachi ñayuu ñoo ra. ⁴ Ta kò íin ta'on kuu kaxi mií choon yó'o, dá chì sava'a na nì kana mií Ndios kúú na kuu kakomí choon yó'o, táto'on nì ndo'o Aarón.

⁵ Ta ni Cristo kò ní kaxi mií ña natiin na ñaño'ó ña kakuu na dutì kúú noó. Ndios vá nì xì'o choon yó'o noo ná, dá chì di'a nì kaa na xí'ín ná: Yo'ó kúú de'e yu'u, ta viti ná'ì ña kúúí tatóon.

⁶ Ta kaá ta'ani na iin ka xían noo tuti ì: Daá kuití kakuu yo'ó dutì, táto'on nì sa kuu Melquisedec.

⁷ Tá nì sa kuu Cristo iin taa ñayuú yó'o, dá nì xika na ña manì noo Ndios, ta nda'í nì saki na xí'ín ndutá noo ná noo Ndios, na kándée dítá ñaá noó

ñā kuu nā. Ta nī seídó'o Ndios ndidaá ñā nī xika nā sa'á ñā nī seídó'o ñaá ná xí'ín ñā nda'í ío ini nā. ⁸ Ta va'ará kúú ná de'e Ndios, tído tein ñā nī ndo'o nío ná nī kaṭi'a na nī seídó'o na ñā kóni Ndios. ⁹ Ta sa'á ñā nī dāxínkoo ndi'i na choon nī kii na, sa'á ñoó nī kasandaá nā kúú ná nā dákaḱi chíchí ñaá, chí dákaḱi na ndi ndáa mií ñayuu seídó'o ñaá. ¹⁰ Ta mií Ndios nī chíkani ñaá kakuu na duti kúú noó táto'on nī sa kuu Melquisedec duti tá sa na'á.

Ná dá'a ni dánkoo yó ñā kándéé iní yo Jesús

¹¹ Ío kuá'á nda'o ñā'a nakani yu'u xí'ín ndó sa'á ñā yó'o, tído kuáchí nda'o nakanii ñā, dá kandaá ini ndo, dá chí oon nda'o ini ndo. ¹² Sa di'a kánian kakuu ndó nā dána'a noo dao ka nā, dá chí sa na'á nda'o dákuá'a ndó sa'a ñā yó'o. Tído di'a xínño'ó ndó ñā dána'a tuku na noo ndo ñā nī dákuá'a ndó nda míí sa'a sa'á to'on Ndios. Sa'á ñoó kúú ndó táto'on takuálí leé, chí xínño'ó ii vá ndó lechí, chí o kúú keí ndó ñā'a káxí, ñā kúú ñā ndichí cháá ka sa'a Ndios. ¹³ Ta ndidaá nā xí'i sava'a lechí ñoó, noón kúú nā ko kátóni ini ndí kían va'a, ta ndí kían ko vá'a, chí kúú ná táto'on takuálí noó ñā'a Ndios. ¹⁴ Tído nā sa nī chíchí, noón kúú nā seí ñā káxí, ta sa'á ñā nī sa'ano na xí'ín ñā ndaa, sa'á ñoó sa ti'a na kandaá ini nā ndí kían va'a, ta ndí kían ko vá'a.

6

¹ Ná dá'a ni katuu yó xí'ín sava'a ñā nī kandaá ini yo sa'á to'on ndaa Cristo, chí ñā yó'o kúú ñā sa nī kaṭi'a yó nda míí sa'a. Va'a cháá ka ná ndi'i ini yo ko'on yo chí noo xí'ín to'on na, ta ko kánian nandió kuéi tuku yó dákuá'a yó sa'á ñā kánian nandikó ini yo sa'á ñā kini kée yó, o sa'á ñā kánian kandeé iní yo Ndios. ² Ta ko kánian dákuá'a tuku yó sa'a ndi

kee yó kodo ndúta yo, xí'ín sa'á ña chínóo yó ndá'a yo diní na dákuá'a xí'á, xí'ín sa'a ndi koo nataki na ni xi'i, xí'ín sa'á ña miían ndaa keyíko Ndios sa'a ndidaá ñayuu noo ndi'i. ³ Ta k'i'o dión kee yó tá kóni mií Ndios.

⁴ Dá chi ndi ndáa na sa ni datóon Ndios ñaxintóni, ta sa ni xirndodó ná ña ndato vei noo Ndios, ta sa ió ta'ani kuendá na xí'ín Espíritu ií Ndios, ⁵ ta sa ni xirndodó ná to'on va'a Ndios, ta sa ni xirndodó ta'ani na tát'o'on k'i'o dándáki Ndios ñayuu saá vei chí noo, ⁶ tído tá ná dánkoo na ña ndaa yó'o, dá kían ni iin tó'ón ka ña'a o kúu kee yó xí'ín ná, dá nandió kuéi na nandikó iní na sa'á kuachi na, dá chi kían tát'o'on ndéi tuku na chírkaa na Cristo, na kúú de'e Ndios, ndika cruz, ta xí'o na ña kediki ndaa ñaa ñayuu. ⁷ Chi kían tát'o'on ño'ó xítí, ña xí'i va'an takuí tá koon dai. Ta dao ño'ó xítí, kua'á nda'o ña'a xí'oan noo na ni xiti ñaa, ta ió nda'o choon noo ná. Sa'á ño'o ndato ka ví kémáni ñaa Ndios. ⁸ Tído ño'ó xítí, tá'an ña xí'o ndino'o ta'íón xí'ín ión títí, ño'ó kúú ño'o ko choon, ta ño'ó kúú ño'o ndéi ndati taj chi'an kee Ndios, ta ndátian kej ña iin kuu.

⁹ Tído va'ará ndátó'ón ndú sa'a ndidaá ña yó'o, na maní miíi, tído ná'á kaxí vá ndú ña va'a cháa ka ndo'o ndo'ó, ta kee ndó ña va'a tát'o'on kánian kee ñayuu ni dakáki Ndios. ¹⁰ Chi kúú ná iin Ndios ndaa, sa'á ño'o o nándodó ta'on na sa'a choon ni kee ndó noo ná, ni sa'á ña kú'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu, chi ni chindeé ndó ñayuu mií ná, ta ndéi ií ndo chindeé ñaa ndó nda viti. ¹¹ Tído kóni ndu'u ña ná kandita toon ií iin rá iin ndó xí'ín ndidaá ña va'a kée ndó nda noo ndi'i kuií, dá kían kandaá ini ndo ña miían ndaa natiin ndó tandeé iní kómí ndó noo

Ndios. ¹² Chì kò kóni ndu ña kandeì dúsá oon ndó. Di'a koo ini ndó kee ndó tátò'on kì'o kée ñayuu, tá'an na kándéé ká'ano ini Ndios, ta ndáti kueé ñaá ná, chì sa'á ña kée na dión, sa'á ñóó natiin na ña nì kaa Ndios kì'o na noo ná.

¹³ Dá chì tá nì xì'o Ndios to'on na noo Abraham ña kían kemáni ñaá ná, dá nì nachina'á ná mií ná, dá chì koó ka iin ka yo ká'ano cháá ka o duú mií ná, ¹⁴ ta nì kaa na: “Miían ndaa kuiti kemáni nda'o yu'u yo'ó, ta ndekua'a nda'o yu'u tata yo'ó.” ¹⁵ Ta sa'á ña nì sa ndati kueé Abraham, sa'á ñóó nì kasandaá na nì natiin na ña nì kaa Ndios kì'o na noo ná. ¹⁶ Dá chì miían ndaa kuiti náchina'á ñayuu ndéi ñayuu yó'o iin yoo ká'ano cháá ka o duú mií ná, dá kendaá na noo ká'an na. Ta kì'o dión ndadí ña nì tiin tá'an na sa'a. ¹⁷ Ta kóni Ndios ña kana'á na nì natiin to'on nì xì'o na ña o nándikó ta'on iní na kee na ña nì ka'an na, sa'á ñóó nì nachina'á ná mií ná. ¹⁸ Ta nì iin tó'ón ñayuu o kúu ta'on nadaon noó uu ña'a nì kee Ndios, chì nì xì'o na to'on na noo yo, ta nì nachina'á ná mií ná, ta o kúu ta'on ka'an to'ón Ndios. Sa'á ñóó ió iin tandéé iní ká'ano noo yóó, na ñó'o tixi ndá'a Ndios, chì kándéé iní yo ña ni'ì yo ña nì kaa na kì'o na noo yo. ¹⁹ Ta tandéé iní yó'o kían tiiin toon níyo yo noo Ndios tátò'on kì'o tiiin toon kaa vee iin barco, dá sá tuu ra iní taño'o. Ta mií tandéé iní yó'o ndáka yó kua'an yo nda sata dá'on ndadí iní ve'e ño'o noo ió Ndios, ²⁰ noó nì ku'u mií Jesús nì sonó ná íchì noo yo, chì iin nì kandoo na kúu dutì kúu noo tátò'on nì sa kuu Melquisedec dutì tá sa na'á.

Ki'o di'a ni kechóon ta duti sa naní Melquisedec

¹ Ta Melquisedec yó'o ni sa kuu rey ñoo naní Salem, ta sa kuu ra duti noo Ndios, na ió induú. Ta kaá tuti iñ Ndios ña iin kuu ni sa'an ra ni natiin ra Abraham íchi nda noó kondii na noó ni sa'an na ni naá na xí'ín dao rey, ta ñoo ni kemáni ñaá Melquisedec xí'ín to'on ni ka'an ra. ² Ta noo mií rá ni xi'o Abraham uxi ña'a noo iin iin ciento ña ni xio ndaa na noó ni sa'an na ni naá ná xí'ín rey ñoo. Ta kuu Melquisedec ñoo kóni kaá “rey kéndaa”. Ta mií rá ni sa kuu rey ñoo Salem, ta to'on yó'o kóni kaa “rey náchindei va'a ñayuu”. ³ Ko íin ná'a sa'a tatá ra, ni sa'a naná ra, ta ni ko íin ná'a ndá yoo ni sa kuu na sá'ano ve'e ra, ta ni ko íin ná'a ndá oon ni kaki ra, ta ni ko íin ná'a ndá oon ni xi'i ra. Ta ni sa kuu ra tát'o'on ki'o kúu de'e Ndios, chi iin ni kandoo ra kúu rá duti.

⁴ Taó kuendá mií ndó ña ká'ano nda'o choon ni sa ne'e Melquisedec, sa'a ñoo ni sa'an Abraham, na kúu tatá ñoo yo, ni xi'o na uxi ña'a noo iin iin ciento ña'a noo Melquisedec, ña ni kandeé ná ni xio ndaa na ndá'a dao ka rey tukú ñoo. ⁵ Ta miían ndaa ni kaxi Ndios taa tein na ve'e Leví ña kakuu ra duti, ña kakomí rá choon ña ki'in ya'i ra uxi ña'a noo iin iin ciento ña'a ní'i na ñoo ra noo choon kée na, tát'o'on ki'o sa'ándá ley Ndios choon. Sa'a ñoo kánda inio ña kánian ki'in ya'i ra noo ñani ra, va'ará iin tó'ón dáá kúu tatá ra, chi na ve'e Abraham kúu ndi ndi'i ra. ⁶ Ta va'ará ko ní kii Melquisedec tein na ve'e Leví, tído ni natiin ra uxi ña'a noo iin iin ciento ña ió noo Abraham, ta ni kemáni ta'ani ra Abraham xí'ín to'on va'a ni ka'an ra. Ta Abraham kúu na kánian natiin ña va'a ni kaa Ndios ki'o na noo ná. ⁷ Ta ná'a yó ña na ló'o

kúú nā nátiin to'on va'a kée nā ndáya'i cháá ka. ⁸ Ta kándaá ta'ani inio ña xí'i ta ve'e Leví, tá'an ra kí'in ya'i uxí ña'a noo iin iin ciento ña'a ío noo nā ñoo ra, tído ká'an to'on Ndios sa'a Melquisedec ña takí ií vá rá. ⁹ Ta sa'á ña nī chiya'i Abraham uxí ña'a noo iin iin ciento ña'a ñoo noo Melquisedec, sa'á ñoo kuu kaa yo ña nda Leví xí'in ta ve'e ra nī chiya'i ta'ani, va'ará mií rá kí'in ya'i noo nā ñoo ra. ¹⁰ Dá chī ñó'o ií vá nā ve'e Leví kúú ná nī ini Abraham tá nī naki'in tá'an na xí'in Melquisedec íchī ñoo.

¹¹ Tá kuu koo vii ñayuu noo Ndios sa'a choon kée ta duti kuendá Leví, dá kían, ¿ndiva'a nī chikani Ndios iin ka duti? Ta va'ará mií nā ve'e Leví nī natiin ley Ndios, tído duti nī nachikani Ndios tiempo viti kúú ná táto'on nī sa kuu Melquisedec, ta kō ní taó ta'on ñaá ná tein nā ve'e Aarón. ¹² Ta sa'á ña nī ndakoo iin duti saá, sa'á ñoo miían ndusa kánian nadaon ta'ani ley, chī sa díin va kée duti saá yó'o. ¹³ Tá'an duti ká'an ndu sa'a, kō ní kī na tein nā ve'e Leví, chī nī kii na tein nā ve'e iin ka ñayuu, ta ni iin ta'on nā ve'e yó'o kō ní sá kuu duti Ndios. ¹⁴ Dá chī ná'á yó ña nī kii nā kúú sato'o yo tein nā ve'e Judá, ta ni iin tó'on nā ve'e Judá kō ní chikani Moisés ña kakuu na duti.

¹⁵ Ta kándaá inio ña dión kían, dá chī nī ndakoo iin duti saá, ta kúú ná táto'on nī sa kuu Melquisedec. ¹⁶ Chī kō kúú ná duti sa'a ley, chī kaá ley ña sava'a nā ve'e Leví kuu kakuu duti. Di'a kúú ná duti sa'á ña ío choon noo ndá'a ná ña kataki kuií nā. ¹⁷ Dá chī di'a kaá tuti ií Ndios sa'a ná:

Daá kuití kakuu yo'ó duti,
táto'on nī sa kuu Melquisedec.

18 Sa'á ñoó n̄i ch̄ituu Ndios ley yatá, ch̄i k̄o ní kándeéán dák̄ink̄oan choon n̄i s̄a ne'an, ch̄i k̄o ndakí ta'an vaan, 19 ch̄i k̄o ní kándeé ta'on ley ña dánkoo viián ni iin tó'ón ñayuu noo Ndios. Tído viti n̄i ni'í yo iin tandeé iní va'a cháá ka, dá kuu kuyati cháá ka yo noo Ndios.

20 Ta dión n̄i kuu, dá ch̄i n̄i ch̄ina'á Ndios mií ná ña dión koo. 21 Tído k̄o ní kée ta'on Ndios dión tá n̄i ch̄ikata na ta duti, ta kúú kuendá Leví. Tído miían ndaa n̄i ch̄ina'á ná mií ná tá n̄i ch̄ikani na iin duti saá, dá ch̄i di'a kaá tuti īi ná:

N̄i ch̄ina'á Ndios mií ná, ta o nándikó ta'on iní na noó to'on n̄i ka'an na:

“Daá kuití kakuu yo'ó duti,
tát'o'on k̄i'o n̄i s̄a kuu Melquisedec.”

22 Ta Jesús kúú na n̄i kandoo sa'a yo noo Ndios, sa'á ñoó n̄i kandoo Ndios kee na ña va'a cháá ka xí'in yó o duú ley n̄i xi'o na noo Moisés.

23 Ta kua'á nda'o n̄i s̄a kuu dao ka duti ñoó, dá ch̄i tá n̄i xi'í iin ra, dá n̄i nakuin iin ka ra. 24 Tído Jesús kúú na n̄i kandoo kakuu kuií duti, sa'á ñoó k̄o xínñó'ó ka nakuiin iin ka duti noo ná. 25 Sa'á ñoó ndá hora kúú mií vá kuu dák̄aki na ñayuu, na nónó natuu yati noo Ndios sa'á ña kándeé iní ñaá ná, dá ch̄i daá takí kuií na ió na seí nda'í na sa'a yo noo Ndios.

26 Ta iin duti kúú noó kée dión kúú na xínñó'ó yó, ch̄i kúú ná iin na vii, iin na koó kuachi, iin na koó yáko, iin na ko xionoo ích̄i na kée kuachi, iin na n̄i ch̄ikoo dikó cháá ka Ndios nda induú. 27 Ta k̄o xínñó'ó ta'on na kee na tát'o'on k̄i'o kée ta duti kúú noó, ch̄i iin rá iin kuu kuu dóko rá kít̄i noo Ndios sa'á kuachi mií rá, ndi'i, dá dóko rá kít̄i sa'á kuachi na ñoo ra. Tído Jesús, iin tó'ón vá ta'ándá n̄i doko ná

mií ná nì xì'ì nà sa'a yó, ta daá kuití vá ndáya'i ña.
 28 Ta ley Moisés chíkataan ɬaa, tá'an ra vitá ini noó
 kuachi, kakuu ra duti kúú noó. Tído tá nì ndi'i nì
 xì'o Ndios ley yó'o, dá nì nachina'á ná mií ná ña
 chikani na de'e mií ná ña daá kuití vá kakuu na
 duti kúú noó, chì nì daxínkoo ndi'i na choon Ndios.

8

*Sa'a Jesús nì kandoo Ndios kee na iin ña saá xí'ín
 yó*

¹ Ta viti, to'on ndáya'i cháá ka kóni yu'u ka'in
 xí'ín ndó kían kana'á ndó ña kì'o dión kée duti kúú
 noó ín noo yo, ta nì nakoo na xoo kuá'a Ndios, nà
 kúú rey ió dándáki nda induú. ² Ta kéchóon na noó
 ij cháá ka ini ve'e ño'o ndisa ín induú, ña kían nì
 kava'a mií sato'o yo Ndios, ta ko kían ña nì kava'a
 ndá'a ɬaa. ³ Chì ndidaá tá'an ɬa duti kúú noó ní'ì
 choon ña doko rá ña'a noo Ndios, ta chíño'o ra kiti
 noo ná. Ta sa'á ña kúú Jesús duti ín noo yo, sa'á
 ñoó kánian doko ta'ani na ña'a noo Ndios. ⁴ Tá nì
 kandoo na ñayuu yó'o, dá kían o kakuu ta'on na
 duti, dá chì sa ndéi va duti doko rá ña'a noo Ndios
 táto'on kì'o sa'ándá ley Moisés choon. ⁵ Chì choon
 kée duti yó'o kúú táto'on konda'ì óon va ña kúu
 induú. Dá chì tá kua'an Moisés kava'a na ve'e ño'o,
 dá nì kaa Ndios xí'ín ná: “Miían koo inon kava'ón
 ve'e ño'o yu'u táto'on kì'o káa rá ió ve'e ño'o, ña
 kían nì daná'ì nooon dinì yúku ñoó.” ⁶ Tído choon
 va'a cháá ka kée Jesús viti o duú dao ka duti ñoó,
 dá chì sa'á ña nì ka'an nà sa'a yó noo Ndios, sa'á
 ñoó nì kandoo Ndios ña kee na iin ña'a va'a cháá
 ka xí'ín yó, chì nì xì'o na to'on na ña kì'o na ña va'a
 cháá ka noo yo. ⁷ Dá chì tá ní kándeé ley Moisés ña

koo vii yō noo Ndios, dá kían kō xínñó'ó ká Ndios kandōo na kee na iin ña'a saá xí'ín yó. ⁸ Ta sa'a ña kō náta'an ini Ndios ña kée ley ñoo, sa'a ñoo di'a ni kaa na xí'ín na ñoo yō:

Ve'i iin kuū, kaá sato'o yō Ndios,
ña kían kandōoi keei ña saá xí'ín na ñoo Israel, xí'ín
na kúú kuendá Judá.

⁹ Ta o kándōo kaj xí'ín ná tát'on ni kandōoi xí'ín na
yatá ve'e na

tá ni taóí na xí'ín ndá'í ñoo Egipto.

Chí kō ní sá ndita ndaa na xí'ín ña ni kandōoi xí'ín
ná,

sa'a ñoo ni dayáa ndá'í na, kaá sato'o yō Ndios.

¹⁰ Ta viti kían di'a ko'in kandōoi xí'ín na ñoo Israel
ña keei iin ña saá xí'ín ná tá ná kasandaá kuū ni
chikaa inij, kaá sato'o yō Ndios:

Ta nda maá ini ñaxintóni ná ko'in chikaai leyi,

ta nda maá ini níó ná ko'in taai ña,

Ta yu'u kakuu Ndios noo ná, ta mií ná kakuu na
ñooi.

¹¹ Ta ni iin tó'ón ta'on na o kánian dána'a noo na
ndéi yati xí'ín ná,

ni noo ñani mií ná, ta kaa na:

“Nandukú ndó sato'o yō Ndios”,

dá chí ndidaá tá'an va na kana'a ña yu'u kúú
Ndios,

nda na kualí cháa ká xí'ín nda na sá'ano cháa ká.

¹² Ta ko'in k'i'o ká'ano inij sa'a kuachi na, ta ni iin
kuū ta'ón o ndíko'on inij sa'án,

xí'ín sa'a iin rá iin ña kini ni sa kee na.

Dión kaá tuti ij Ndios. ¹³ Sa'a ñoo tá kaá Ndios ña
kandōo na kee na iin ña saá xí'ín na ñoo yō, dá kían
ña ni kandōo na kee na mií noo ni kuyatá váán, ta
ndidaá ña'a kuyatá, ndátian naá váán.

9

¹ Ta viti, ña ni kandoo Ndios kee na xí'ín na sá'ano ve'e yó tá sata sa'ándaan choon táto'on k'i'o kánian kandaño'o yó na, ta sa'ándaan choon táto'on k'i'o kánian koo ve'e ño'o na noño'o yó'o. ² Ta di'a káa ve'e ño'o na: ini ve'e mií noó kúu noo ij cháá, ta ñoó ín iin candilero, ta ín iin mesa noo kándodó pan dóko rá noo Ndios. ³ Ta sata dá'on kúu uu tákaa ñoó kúu míi noo ij cháá ka. ⁴ Ta ñoó ín iin ña'a ni kavá'a xí'ín oro noo chí'ño'o na dusa támi sá'an, ta ñoó ta'ani ín iin sato ni nakuchi ndino'o oro, ta yiróon dándaki ña ni kandoo Ndios kee na ña va'a xí'ín na ñoo yo. Ta ñoó nákaa iin kidi oro noo ño'o maná, ña ni xi'o Ndios ni seí na ñoo yo, ta ñoó ta'ani nákaa vara Aarón, kirá ni nana nóma kuíj, ta ño'o ta'ani yuu dá'ándá noo tándaa choon ni sa'anda Ndios. ⁵ Ta satá sato ñoó ndíta uu querubín oro ió ndixi, ta ñoó dándaki ña nákaa Ndios ñoó, ta xí'ín ndixián dáda'i ña satá sato ñoó, noo só'ono ndaa ra ni kiti noo Ndios, dá ku'u ká'ano ini na sa'á kuachi na ñoo yo. Tído ko nónoí ka'in cháá ka sa'á ña yó'o xí'ín ndó.

⁶ Dá tá ni xino ndidaá ña yó'o táto'on kánian kooan, dá ni kasá'á tóo tóo koku'u ta duti ve'e mií noó ñoó, dá kechóon ra inian táto'on k'i'o sa'ándá ley choon. ⁷ Tído ve'e kúu uu, noo kúu noo ij cháá ka ñoó, sava'a iin tó'on dini míi vá ta duti kúu noo kuu ku'u ini ve'e ñoó iin tó'on kuu noo kuía. Ta o kúu ta'on ku'u ra tá ko né'e ra ni kua'an ra, dá chi ni ñoó dóko rá noo Ndios sa'á kuachi míi rá xí'ín sa'á kuachi ni kenaá na ñoo ra. ⁸ Ta ña yó'o xí'o Espíritu ij Ndios ña kánda inio ña o kúu ta'on ku'u yó nda noo ij cháá ka xian nani ín ij vá ve'e mií noó ñoó. ⁹ Ta ndidaá ña yó'o xí'o ña kánda ini yo ndi

ndó'o ñayuu tiempo viti, dá ch̄i va'ará dókō tā dut̄i ña'a noo Ndios, ta va'ará chíñó'o rā kít̄i noo ná, tído kō kándōo vii ta'on ñaxintóni ñayuu xí'o ña'a ñoó, ch̄i kútúú īi vá ini na. ¹⁰ Dá ch̄i sa'va'a ña'a ká'an ley yó'o sa'a kían ndi ndáa ña'a kuu keí ñayuu, xí'ín ña ko'o na, xí'ín sa'a ndi kee na nduvii ná ñíi ná noo Ndios, ta dión n̄i sa kian nda n̄i kasandaá kuu n̄i ndesaá Ndios ndidaá ña'a.

¹¹ Ch̄i sa n̄i kixi Cristo, ta mií ná kúú dut̄i kúú noó, ta noo ndá'a míi ná ió ndidaá tá'an ña va'a n̄i kándōo Ndios k̄i'o na noo yō. Ta mií ná nákaa xínkuáchí ini ve'e ño'o ndáya'i cháa ka, iin ve'e ño'o va'a cháa ka, tá'an ña kō ní káva'a xí'ín ndá'a taa, dá ch̄i o duú ña'a ió ñayuú yó'o kíán. ¹² Ta kō ní ku'u Cristo dokō ná n̄i kít̄i, ni kō ní ku'u na dokō ná n̄i chikerró noo Ndios ini ve'e ño'o na. Di'a n̄i míi vá ná né'e na n̄i ku'u na n̄i dokō ná noo Ndios noo kúú noo īi cháa ka, ta iin tó'on dáa vá ta'ándá n̄i kee na dión, ta daá kuití vá ndáya'i ña. Ta k̄i'o dión n̄i kee na, ta kúú iin ích̄i n̄i kándōo vii yō noo Ndios. ¹³ Ch̄i n̄i toro, xí'ín n̄i chivato, xí'ín yaá chikerró, kirí n̄i chíñó'o tā dut̄i noo Ndios, kúú ña n̄i so'ono ni'ini ra ñíi ñayuu n̄i ya'a n̄i kee kuachi, dá nduvii ñíi ná noo Ndios. ¹⁴ Tído kándōo vii cháa ka yō n̄i kee n̄i Cristo, ch̄i xí'ín ndée Espíritu, na ió kuií, n̄i dokō ná mií ná noo Ndios, ta ni iin kuachi kō ní sá komí ná. Sa'á ñoó n̄i míi ná kándée nduvii ñaxintóni yō noo Ndios, dá ná o kée ka yō ña kini kua'an dánaá ñaá, dá koni yō kee yó ña kóni Ndios takí.

¹⁵ Sa'á ñoó n̄i kándée ná n̄i ka'an na sa'a yō noo Ndios, ta kúú n̄i kándōo Ndios kee na iin ña saá xí'ín yó. Dá ch̄i sa'á ña n̄i xi'i Jesús sa'a yō, sa'á ñoó n̄i chiya'i na sa'á kuachi n̄i kee yó kaá ley n̄i

xì'o Ndios. Dión, dá koni ndidaá nà nì kana Ndios natiin na ñà va'a nì kaa Ndios kì'o na, ta ñà va'a yó'o kúú ñà kataki chíchí ná. ¹⁶ Dá chì tá nì kandoo iin taa kì'o ra ñà'a kómí rá noo dao ka ñayuu tá nì xì'ì ra, dá kían tá nì xì'ì ra, dá kuu natiin na ñà'a kómí rá. ¹⁷ Dá chì kuu natiin na ñà nì kandoo ra kì'o ra noo ná sa'á ñà nì xì'ì ra. Tído xian nani takí ra, o kúu ta'on natiin na ñà. ¹⁸ Tá kua'an Ndios kandoo na kee na ñà va'a xí'ín nà ñoo yo tá sata, dá nì kee ij náan xí'ín nij. ¹⁹ Sa'á ñoo tá nì ndi'i nì ka'i Moisés ndidaá choon sa'ándá ley noo nà sá'ano ñoo yo, dá nì kí'ín na nij chikerró, xí'ín nij kítì, xí'ín takuúí, xí'ín kachì kua'á nij, xí'ín ndá'a yukú hisopo, dá nì so'ono ndaa nà nij ñoo xí'ín yukú yó'o satá yuu noo káa ley, xí'ín sata ndidaá ñayuu ñoo. ²⁰ Dá kaá Moisés xí'ín ná: “Nij yó'o dáxinkoo ñà nì kandoo Ndios kee na xí'ín ndo'ó, ñà ká'an sa'a choon nì sa'anda nà noo yo.” ²¹ Ta nì so'ono ndaa ta'ani na nij yó'o ve'e ño'o ñoo, xí'ín sata ndidaá nda'á choon kúchóon na inian. ²² Ta kaá ley ñà xí'ín nij kua'á nda'o ñà'a kandoo vii noo Ndios. Chì tá ná o kuíta nij, dá kían o kúu ta'on ku'u ká'ano ini Ndios sa'á kuachi kée ñayuu.

Nì ndoo kuachi yó noo Ndios sa'á ñà nì xì'o Jesús mií ná nì xì'ì nà sa'a yo

²³ Dá chì miían ndúsa dión nì kee na tá sata, dá nì kandoo vii ndidaá ñà'a ñoo. Ta ñà nì kee na tá sata ñoo kúú konda'ì ñà ndaa ió induú. Ta ñà ndaa ió induú kían xín'ño'ó nij ndáya'ì cháá ka o duú nij kítì. ²⁴ Dá chì kò ní ku'u ta'on Cristo ini ve'e ño'o nì kava'a ndá'a taa ñayuú yó'o, dá chì sava'a konda'ì óon va ve'e ño'o íin induú kúu ve'e ño'o nì kava'a ndá'a taa noño'o yó'o. Di'a nì ku'u na mií mií noo

ió Ndios induú n̄i doko ná n̄i m̄í ná sa'a iin rá iin yó. ²⁵ Ta k̄o ní n̄andió̄ k̄o tóo tóo ta'on na doko ná n̄i ná sa'a ȳo tát̄o'on k̄i'o kée ta dut̄i kúu nōo noñó'o yó'o, ch̄i roón kúu r̄a kú'u tá nōo kuía nōo ij cháá k̄a dóko rá n̄i k̄iti. ²⁶ Dá ch̄i tá dión kánian kee Jesús, dá k̄ian nd̄a m̄í sa'a ñ̄ayuú kánian ndo'o tóo tóo ní̄o ná sa'a ȳo. Tído k̄o ta'ón dión k̄ian, dá ch̄i tein kuu nōo ndi'i yó'o iin tó'ón din̄i vá ta'ándá n̄i kii na n̄i doko ná m̄í ná n̄i xi'i na sa'a iin rá iin yó, dá ndoo kuachi yó nōo Ndios, ta daá kuiti vá ndáȳa'i ñ̄a n̄i kee na. ²⁷ N̄i ch̄ikaa ini Ndios ñ̄a k̄ian kuu ndidaá ñ̄ayuu iin tó'ón ta'ándá, dá keyíko sa'a ná. ²⁸ Dión ta'ani n̄i ndo'o Cristo. Iin tó'ón dáá vá ta'ándá n̄i doko ná m̄í ná n̄i xi'i na sa'a iin rá iin yó, dá n̄i d̄andóo na kuachi kua'á nd̄a'o ñ̄ayuu nōo Ndios. Ndi'i daá, na'a nōo ná ta'ándá kúu uu ñ̄ayuú yó'o. Ta o k̄i k̄a na d̄itá ná kuachi yó, ndaá kasaa na dák̄aki na na nd̄ati ñ̄aá.

10

¹ Dá ch̄i ley n̄i taa Moisés k̄ian s̄ava'a k̄onda'i óon ñ̄a va'a k̄i'o Ndios nōo ȳo, ch̄i k̄o kúu ta'an vaan m̄í m̄í ñ̄a va'a ko'on na k̄i'o na nōo ȳo. Sa'á ñ̄oó va'ará tá nōo kuía tá nōo kuía dóko ta dut̄i ñ̄a'a x̄í'ín k̄iti nōo Ndios sa'á kuachi ñ̄ayuu vei ñ̄oó, o kúu ta'on kandoo vii ná nōo Ndios. ² Dá ch̄i tá ná kandeé ñ̄a n̄i doko ná ñ̄oó d̄ánkoo viián na iin ích̄i nōo Ndios, dá k̄ian k̄o x̄inñó'ó k̄a na ko'on na doko ná ñ̄a'a nōo Ndios, dá ch̄i o kútúú k̄a ini na sa'á kuachi na. ³ Tído k̄o ta'ón dión k̄ian, dá ch̄i sa'á ñ̄a chíñó'o na k̄iti nōo Ndios tá nōo kuía tá nōo kuía, ñ̄oó k̄ian k̄edaá x̄í'ín ná, dá ñó'o ini na ñ̄a kómí ná kuachi nōo Ndios. ⁴ Ch̄i k̄o kandeé ta'on n̄i chikerró x̄í'ín n̄i chivato d̄andóo rá kuachi ñ̄ayuu nōo Ndios. ⁵ Sa'á

ñoo, tá n̄i ku'u Jesús ñayuú yó'o, dá n̄i kaa na xí'ín
Ndios:

Ko kóni ní ña chiñó'o na kít̄i noo ní, ta ko kóni ní ña
doko ná ña'a noo ní.

Sa'á ñoo n̄i sa'an ní n̄i kava'a ní yikí koñoi.

⁶ Chiñó'o na kít̄i noo ní, ta satá na n̄i noo ní sa'á
kuachi na, tído ko náta'an in̄i ní xiní ní ña kée
na.

⁷ Dá n̄i kaaj xí'ín ní: “Viti kían veii keei ña kóni mií
ní, tatá Ndios,

tát̄o'on k̄i'o ká'an tuti īi mií ní sa'a yú'u.”

⁸ ¿Á n̄i xini ndo'ó? Ña mií noo n̄i kaa na ká'an di'a:
“Ko kóni ní ña chiñó'o ná kít̄i noo ní, ta ko kóni ní
ña doko ná ña'a noo ní, ta ni ko kóni ní ña kata na
n̄i noo ní sa'á kuachi na, ta ko náta'an in̄i ní xiní ní
ña yó'o.” Díon kaá na, va'ará k̄i'o díon sa'ándá ley
choon. ⁹ Dá n̄i kaa ta'ani na: “Viti kían veii keei ña
kóni mií ní, tatá Ndios.” Sa'á ñoo kándaá in̄io ña n̄i
sadi Ndios íchi yatá, ta n̄i chiná'a saá na iin ka íchi
noo yo. ¹⁰ Ta sa'á ña n̄i kee Jesús ña kóni Ndios, dá
n̄i kuu n̄i nduvii yo noo Ndios, ch̄i n̄i doko ná yikí
koño na sa'a iin rá iin yó, ta iin tó'ón dáá vá ta'ándá
n̄i kee na díon, ta daá kuití vá ndáya'i ña n̄i kee na.

¹¹ Ta miían ndaa kían ña iin rá iin kuu kuu ndíta
ta dut̄i xínkuáchí rá in̄i ve'e ño'o, ta tóo tóo chíñó'o
ra kít̄i, ta tóo tóo doko rá ña'a noo Ndios sa'á kuachi
na ñoo ra. Tído ko kándeé ta'on ña'a ñoo dándóan
kuachi ñayuu noo Ndios. ¹² Tído Cristo, iin tó'ón
din̄i vá ta'ándá n̄i doko ná mií ná n̄i xi'ij na sa'á
kuachi ndidaá ñayuu, ta daá kuití vá ndáya'i ña n̄i
kee na. N̄i ndi'i, dá n̄i nakoo na xoo kuá'a Ndios.
¹³ Ta ñoo ió na ndáti na nda ná kasandaá kuu
nataán Ndios ta xiní u'u ñaá t̄ixi sa'a ná. ¹⁴ Iin
tó'ón dáá vá ta'ándá n̄i doko Jesús mií ná, ta kúu

iin íchi vá n̄i d̄ankoo ndaā nā ñayuu n̄i nduvii ná noō Ndios. ¹⁵ Ta ñā yó'o ta'ani xí'o Espíritu īi Ndios ñā kándāā ini yō, dá ch̄i dinñó'ó kā kaá nā di'a:

¹⁶ K̄i'o di'a kandooi keei xí'ín nā ñoō Israel tá ná kasandāā kuū dáá ñóó, kaá sato'o yō Ndios: Ch̄i ini níō ná ko'ín chikaaī leȳi, ta ini ñaxintóni ná taaī ñā.

¹⁷ Ta kaá ta'ani na di'a:

Ko'ín k̄i'o ká'ano inīi sa'á kuachi nā, ta ni iin kuū ta'ón ō ndik̄o'on inīi sa'án, xí'ín sa'ā iin rá iin ñā kini n̄i kee na.

¹⁸ Ta viti, sā n̄i x̄i'o ká'ano ini nā sa'á kuachi yō, sa'á ñóó kō xínñó'ó kā yō dokō yō ña'a noō ná sa'án.

¹⁹ Kana'á ndó, ñani miíj, ñā ió t̄andeē iní noō yō ku'u yó noō īi cháá kā, noō ió mií Ndios sa'á nīi Jesucristo, kirá n̄i x̄itā sa'ā yō. ²⁰ Ch̄i n̄i nonō iin íchi saá noō yō, iin íchi takí, dá ch̄i n̄i nonō vá noō tákaa dá'on sadí noō yō ku'u yó noō īi cháá kā sa'á ñā n̄i dokō Jesús yikí koñō nā sa'ā yō. ²¹ Viti k̄ian kómí yó iin dut̄i ndáya'i cháá kā, nā ió dándáki nā ve'e Ndios, ²² sa'á ñóó ná natuu yati yó noō Ndios xí'ín iin níō ndaā, ta ná kandeé ká'ano ini yō ñā natiin va'a na yó, ch̄i sa'á ñā n̄i nduvii níō yō, sa'á ñóó kō kútúú kā ini yō sa'á kuachi n̄i kee yó, ta sā n̄i nduvii nā ñij̄ yō xí'ín takují vii. ²³ Sa'á ñóó ná kuj̄ta toon yó xí'ín t̄andeē iní kómí yó, ta ná dá'a ni nakani kuách̄i ini yō, dá ch̄i iin nā ndaā nda'o kúú nā n̄i x̄i'o t̄andeē iní yó'o noō yō. ²⁴ Ta ná ka'i ini yō ndi keeá ka'an ni'ini yó noō iin rá iin yó, dá ná ku'u s̄atá'an ini yō sa'ā yō, ta ná kee yó ñā va'a. ²⁵ Ta ná dá'a ni koo ini yō d̄ankoo yó ñā nditútí yó kandaño'o yó Ndios tát̄o'on k̄i'o kée dao kā ñayuu. Di'a ná ka'an ni'ini yó noō iin rá iin yó,

ví'í k̄a ví viti, chí kándaa ini yò ña sa kua'an kuyati kuu nandió koo Jesús kasaã na.

Ná dá'a ni k̄i'o yó mií yó ña kaño'o tuku yó t̄ixi ndá'a kuachi

²⁶ Tído tá ná k̄i'o yó miíá ña kaño'o tuku yó t̄ixi ndá'a kuachi xian nani sa ná'á yó to'on ndaa Ndios, dá k̄ian k̄o ta'ón iin k̄a ña'a kuu doko yò noo Ndios, dá kandoo vii yò noo ná. ²⁷ Sava'a ña ndati yó ni'í yò kúú ña ka'í nda'o ndo'o yó tá ná kuíta yó keyíko sa'a yò noo Ndios. Ñoó, dá k̄uei yó noo sá'ano ita ñó'o, ña k̄ian dánaá ndidaá na xiní xíxi Ndios. ²⁸ Ta ndidaá ñayuu k̄o ní xín k̄ueídó'o ley Moisés, ni lú'u ña maní o kóo sa'a ná xian nani ni sa kuíta uu o oní ñayuu xí'o to'on ña miían ndaa ni ya'a na, dá k̄ian ka'ání ñaá ta né'e choon. ²⁹ ¿Á k̄o ná'á ta'on ndó ña ka'í k̄a ví ndo'o na kénóo Jesús, na kúú de'e Ndios? Chí k̄ian tátó'on k̄i'o séin ni'ini ñaá ná, ta k̄o nákoní na ni Jesús, kirá ni daxínkoo ña ni kandoo Ndios kee na xí'á, kirá ni nduvii ñaá noo ná, ta yá'a na dár'u'u na Espiritu ii, na kée kua'á ña maní xí'á. ³⁰ Dá chí ná'á va'a yó ndá yoo kaá dí'a: “Noó yu'u ni ya'a na, ta mií vá yu'u kúú na ndak̄a kuendá noo ná”, kaá Ndios, na kúú sato'o yò. Tá kaá ta'ani tuti mií ná: “Miían keyíko Ndios, na kúú sato'o yò, sa'á na ñoo na.” ³¹ Nandeé k̄a vían ka'í ndo'o ñayuu kée dión tá ná k̄uei na noo ndá'a Ndios takí.

³² Ndiko'on ini ndo tátó'on k̄i'o ni ndo'o ndó nda mií sa'a tá ni datóon Ndios ñaxintóni ndo xí'ín ña ndaa, chí ni sa ndita ndaa ndo tein tandó'ó ná'ano ni sa ndo'o ndó. ³³ Chí ni kenóo kini ñayuu ndo'ó, ta ni kendava'a na xí'ín ndó noo ñayuu kuá'a, ta

dao ka ta'ándá n̄i x̄i'o ndó mií ndó ña ndo'o dáo n̄io ndo x̄í'ín ñani ndo. ³⁴ Ta n̄i sa'an ta'ani ndó n̄i ku'u ini ndo sa'a na ñó'o ve'e kaa. Ta n̄i x̄i'o ndeé ini ndo tá n̄i x̄io ndaa ñayuu ña'a ndó, vati daá n̄i kadii ini ndo, dá ch̄i ná'á ndó ña va'a cháá ka ña'a natiin ndó chí induú, ta n̄i iin kuu ta'ón o túúán. ³⁵ Sa'á ñoó o sa dánkoo ndó tandeé ini kómí ndó, dá ch̄i miían ndaa kuiti ká'ano nda'o ña va'a natiin ndó noo Ndios. ³⁶ Ta miían ndúsa kánian k̄i'o ndeé ini ndo, dión dá kandeé ndó kee ndó ña kóni Ndios, nda daá ví natiin ndó ña n̄i kaa na k̄i'o na noo ndo. ³⁷ Dá ch̄i di'a kaá tuti īi Ndios:

Sa yati va kasaa na n̄i kaāi tanda'í saa, ta o kueé ka na.

³⁸ Tído na n̄i kandoo vii noo Ndios sa'á ña kándéé ini ñaá ná, noón kúú na kataki chíchí.

Tído o náta'an ta'on inii konii ná tá ná dánkoo na ña kándéé ini ná yu'u.

³⁹ Tído yóó, ko kúú ta'on yó na dánkoo ña kándéé ini yo ná, dá ko'on yo naá yó. Di'a kúú yó na kándéé ká'ano ini ñaá, dá koni yo k̄aki n̄io yo.

11

K̄i'o di'a dándáki ña kándéé ini yo Ndios

¹ Dá ch̄i ña kándéé ini yo Ndios kóni kaa ña kándéé ká'ano ini yo natiin yó ña ndáti yó ni'í yo noo ná. Ta ná'á káxí yó ña natiin yóan, va'ará ko túuan viti. ² Ta sa'á ña n̄i kandeé ini na sá'ano ñoo yo Ndios, sa'á ñoó n̄i náta'an ini Ndios n̄i xini ñaá ná. ³ Ta sa'á ña kándéé ini yo Ndios, sa'á ñoó kándāa ini yo ña x̄í'ín to'on n̄i kana yú'u mií ná n̄i kava'a na ñayuu yó'o, sa'á ñoó kándāa iniyo ña n̄i kava'a na ñayuu ndé'é yó viti x̄í'ín ña'a ko túu.

4 Ta sa'á ña n̄i kandeé iní Abel Ndios, sa'á ñoó n̄i doko rá ña va'a cháá ka noo ná o duú Caín, sa'á ñoó kaá tuti īi Ndios ña n̄i sa kuu ra iin tāa ndaa, ta kaá ta'anian ña n̄i nata'an ini Ndios n̄i xini na ña n̄i doko rá noo ná. Ta va'ará n̄i xi'i ra, tído ña'a n̄i kee ra dána'a īi váán noo yo nda viti.

5 Ta sa'á ña n̄i kandeé iní Enoc Ndios, sa'á ñoó n̄i ndañó'ó ní'ini ra ñayuú yó'o, chi ko ní xi'i ta'on ra, chi ko iin ta'on ná'á ndeí kua'an ra, dá chi n̄i naki'in ñaá mií Ndios. Tído tá ko ña'a naki'in ñaá ná, kaá tuti īi Ndios ña sa nata'an nda'o ini na sa xini ñaá ná. 6 Dá chi tá ko kandeé iní yo Ndios, dá kían ni iin kuu ta'ón o náta'an ini na koni na yó. Dá chi tá kóni yo kane'e tá'an va'a yó xí'in ná, dá kían kánian kandísa ndaa yo ña ió na, ta káni ta'anian kandísa yó ña miían ndaa kuiti kemáni ná na nándukú ñaá. 7 Ta sa'á ña n̄i kandeé iní Noé Ndios, sa'á ñoó n̄i seídó'o ra ña n̄i kasto'on Ndios xí'in rá sa'á iin ña'a ko xini ra koo, chi n̄i ndi'i ini ra n̄i kava'a ra iin barco noo n̄i kaki mií rá xí'in ndidaá na ve'e ra. Ta sa'á ña n̄i kandeé iní ra Ndios, sa'á ñoó n̄i kandoo ndidaá ka ñayuu kúú ná ñayuu kíni, ta n̄i xi'i na, ta n̄i ni'i Noé ña n̄i kandoo va'a ra noo Ndios sa'á ña n̄i kandeé iní ñaá rá.

8 Ta sa'á ña n̄i kandeé iní Abraham Ndios, sa'á ñoó n̄i seídó'o ra noo n̄i ka'an Ndios tá n̄i kana na ra ña kían ko'on ra natiin ra ñó'o, ña n̄i kaa na kí'o na noo rá. Dá n̄i kee ra kua'an ra, va'ará ko ná'á rá ndeí saa ra. 9 Ta sa'á ña n̄i kandeé iní ra Ndios, sa'á ñoó n̄i sa io ra noñó'o n̄i kaa na kí'o na noo rá táto'on kí'o ió iin ta tukú, dá chi n̄i sa io ra ve'e ñíi kíti, mií rá xí'in de'e ra Isaac, xí'in de'e ñání ra Jacob, tá'an ra n̄i natiin dáó xí'in rá to'on n̄i xi'o Ndios noo rá. 10 Ta n̄i xi'o ndeé iní ra, dá chi n̄i sa

ndati ra ni'i rá iin ka va ñoo noo koo ra, ña kían ni chiná'a mií Ndios sa'a, ña kían ni nataó mií ná, ña kían ni kava'a mií ná.

¹¹ Ta sa'á ña ni kandeé ta'ani iní Sara Ndios, sa'á ñoo ni kasandaáan ñó'o de'án, va'ará o kúu ta'on kandeí de'án. Ta va'ará iin ñá sá'ano kíán, tído ni kandeé ij váán ni dakákían xi, dá chi ni kandísaán ña iin na ndaa nda'o kúu na ni xi'o to'on nooan ña koo de'án. ¹² Ta dión ta'ani Abraham, va'ará sa yati kuu ra, tído ni kasandaá ra kúu rá tatá noó kua'á nda'o ñayuu táto'on ki'o kua'a kúu tiñoó, táto'on ki'o kua'a kúu ñotí ndéi yú'u taño'o.

¹³ Ta ndidaá vá ñayuu yó'o ni kandeé iní na Ndios nda noó ni xi'i na. Ta ko ní nátiin na ña ni kaa Ndios ki'o na, tído ni xini na ña kee na chí noo xí'ín ñaxintóni ná. Ta ni kandísa ndaa na ña dión koo, ta ni kadij ini na. Ta ni nakoni na ña na tukú vá kúu ná, na xionoo ndava'a ñayuú yó'o kúu ná. ¹⁴ Ta sa'á ña ni nakoni na ña kúu ná na tukú ñayuú yó'o, sa'á ñoo kándaá ini o ña iin ka va ñoo ndáti na kakuu ñoo na. ¹⁵ Dá chi tá ní nákani ini na sa'a ñoo na, ña ni dankoo na tá ni kankuei na xionoo na, dá kían vatí ij vá nandió kuéi na no'o na, ní kúu. ¹⁶ Tído iin ka ñoo ndato cháá ka va ni ndi'i ini na kandeí na, ta ñoo ñoo kúu ñoo nákaa induú. Sa'á ñoo ko xíka'an ta'on noo Ndios chínani ná mií ná ña kúu ná Ndios noó ñayuu yó'o, dá chi ni kenduu na iin ñoo chí induú noo kandeí na.

¹⁷ Ta sa'á ña ni kandeé iní Abraham Ndios, sa'á ñoo kua'an ra dokó rá de'e ra Isaac táto'on ni kaa Ndios xí'ín rá, nde'á á kándéé ká'ano iní ñaá rá. Ta va'ará ndáti ra natiin ra ña ni kaa Ndios ki'o na noo rá, tído ni sa io nduu ra chiño'o ra iin tó'ón dini de'e ra, ¹⁸ chi di'a ni kaa Ndios xí'ín rá: “Xí'ín sava'a

de'ón Isaac kakuu na ve'ón.” ¹⁹ Tído n̄i kandaá ini Abraham ña ió choon noo ndá'a Ndios ña dáná'taki na na n̄i xi'i. Ta viti ná keeá kuendá ña n̄i xi'i va Isaac, ta n̄i natakí va xi n̄i kee Ndios, chí k̄o ní s̄onó ta'on na kuu xi.

²⁰ Ta sa'á ña n̄i kandeé iní Isaac Ndios, sa'á ñoó n̄i kemáni rá de'e ra Jacob xí'ín Esaú xí'ín to'on va'a, ña n̄i kaa Ndios kee na xí'ín rá cháá ka chí noo. ²¹ Ta sa'á ña n̄i kandeé iní Jacob Ndios, sa'á ñoó tá sa yati kuu ra n̄i kemáni rá ndin nduú de'e José xí'ín to'on va'a. N̄i ndi'i, dá xí'ín ndée karrotí ra n̄i sa tuu ra n̄i sa ín ra, dá n̄i keká'ano ra Ndios. ²² Ta sa'á ña n̄i kandeé iní José Ndios, sa'á ñoó tá sa yati kuu ra n̄i kasto'on ra ndi koo kankuei na ñoo Israel Egipto ko'on na, ta n̄i sa'anda ra choon ndi kee na xí'ín lásá ra.

²³ Ta sa'á ña n̄i kandeé iní na ve'e Moisés Ndios, sa'á ñoó tá n̄i kaki ra, dá n̄i chí'káa de'é ñaá ná on̄i toon yoo, dá chí luu nda'o n̄i sa kaa ra tá n̄i sa io leé ra. Sa'á ñoó k̄o ní yu'ú ta'on na kujo kao na choon n̄i sa'anda rey Faraón ña kánian kuu ndidaá takuáli yíi. ²⁴ Ta sa'á ña n̄i kandeé iní Moisés Ndios, sa'á ñoó k̄o ní xín ra kananí rá kakuu ra de'e noó de'e dí'í rey Faraón tá n̄i kuyatá rá. ²⁵ Di'a n̄i ndukú rá ndo'o níó rá xí'ín na ñoo ra, na kúú ñoo Ndios, ta k̄o ní xi'o ra mií rá koo dij tóo ra tein kuachi. ²⁶ Dá chí n̄i nakani ini ra ña va'a cháá ka kee ra tá ná nakí'o ra mií rá ndo'o naní níó rá sa'a Cristo, na tanda'á Ndios kii dá'akí ñaá, o duú kaan kakomí rá ña kuiká ió noó na ñoo Egipto, dá chí ndáti ra natiin ra ña n̄i kaa Ndios k̄i'o na noo rá. ²⁷ Ta sa'á ña n̄i kandeé iní ra Ndios, sa'á ñoó n̄i kana ra ñoo Egipto, ta k̄o ní yu'ú ta'on ra, va'ará xido nda'o ini rey Faraón xiní ñaá rá. Ta n̄i xi'o ndeé iní ra, dá

chị kée ra tát'o'n xiní ra Ndios, va'ará kọ kándéé yó koni xí'ín noo yọ ná. ²⁸ Ta sa'á ña nị kándéé iní ra Ndios, sa'á ñoó nị chindú'u rá ña kían keká'ano na Israel víkọ pascua. Ta tein víkọ pascua yó'o nị sa'anda ra choon ña ná ke'i na yú'u yé'é ná xí'ín nị borrego, dá ná dá'a ni kuu de'e noó na kee ángel né'e choon ña ka'ání de'e noó na ñoo Egipto.

²⁹ Ta sa'á ña nị kándéé iní na Israel Ndios, sa'á ñoó nị ya'a na noó Taño'o Kua'á tát'o'n yá'a na noño'o ichí. Ta dión ta'ani nị ka'án ta Egipto chika'anda ra tát'o'n nị kee mií ná, tído nị kándaa ra, dá nị xi'i ra. ³⁰ Ta sa'á ña nị kándéé iní na ñoo Israel Ndios, sa'á ñoó tein usa kuu nị kao noo na sata náo ñoo Jericó, ta kúú nị koon vaan. ³¹ Ta sa'á ña nị kándéé iní iin ñá'a díkó míí naní Rahab Ndios, sa'á ñoó kọ ní xi'an xí'ín dao ka na ñooan, na kọ ní xín kueídó'o Ndios, chị nị natiin va'án ve'án ta Israel, tá'an ra nị sa'an nị naní ñoo Jericó ñoo.

³² ¿Ndí kían ka'an cháá kaj xí'ín ndó sa'á ña yó'o? Chị kọ nónóí nakani ndi'ii sa'á ña nị kee Gedeón, xí'ín sa'á ña nị kee Barac, xí'ín sa'á ña nị kee Sansón, xí'ín sa'á ña nị kee Jefté, xí'ín sa'á ña nị kee David, xí'ín sa'á ña nị kee Samuel xí'ín sa'á ña nị kee dao ka profeta, ³³ chị sa'á ña sa kándéé iní ra Ndios, sa'á ñoó sa kándéé rá sa dandáki ra dao ka ñoo, ta sa kee ra ña ndaa, ta sa natiin ra ña nị kaa Ndios kị'o na noo rá, ta sa kándéé rá sa sadi ra yú'u ndika'a, ³⁴ ta sa kándéé rá sa nda'o ra ño'o deen kéi ita, ta sa kándéé rá sa káki ra noo espada. Ta va'ará kọ kuíi ka ndée rá, tído mií Ndios nị xi'o ndée rá, sa'á ñoó sa ní'i rá ndée sa naá ra xí'ín dao ka ñoo, ta sa kándéé rá sa taxí rá ta xiní u'u tá'an xí'ín rá. ³⁵ Ta sa'á ña nị kándéé iní dao na ñá'a nị

sā ndei sā na'á Ndios, sa'á ñoó n̄i nataki tá'an na, nā n̄i xi'i.

Tído dao kā ñayuu Ndios n̄i ndo'o naní n̄io ná, ta n̄i xi'i nā sa'a Ndios, tído ko ní sa'an nā dánkoo na ñā kándéé iní nā Ndios, dá̄ ch̄i ná'á ná ñā nataki nā kandeí va'a cháá kā nā kee Ndios. ³⁶ Ta dao kā nā n̄i ked̄iki ndaa ñaá tā kini, ta n̄i kani ñaá rá xí'ín chirrión, ta dao kā nā n̄i kató rá xí'ín cadena, ta n̄i sadi ñaá rá ve'e kaa. ³⁷ Ta dao kā nā n̄i sa'ání rá xí'ín yuu, ta dao kā nā n̄i sa'anda dao ra xí'ín espada, ta dao kā nā n̄i xirndodó rá, dá ná ya'a na kee na kuachi, ta dao kā nā n̄i sa'ání rá xí'ín espada. Ta yó'o yó'o n̄i xionoo na, ta ndā ñ̄i borrego xí'ín ñ̄i k̄it̄i n̄i sā ndixi na. Ta ñayuu kúnda'í nda'o n̄i sā kuu na, ta sā ndo'o nda'o n̄io ná, ta sā kendava'a nda'o ñayuu xí'ín ná. ³⁸ Ta ñayuu ndáya'i nda'o noo Ndios n̄i sā kuu nā yó'o, ta ko kánian n̄i'í ñayuu ñayuú yó'o ñā kandeí na xí'ín ná, ta vat̄i xīan daá sā xionoo ndava'a na noo kúú ño'ó ichí, xí'ín noo kúú yúku, xí'ín noo kúú káo, xí'ín noo kúú da'o.

³⁹ Ta n̄i nakoni Ndios ndidaá nā yó'o sa'á ñā sā kándéé iní ñaá ná, tído ko ní nátiin nā ñā n̄i kaa Ndios k̄i'o na noo ná, ⁴⁰ dá̄ ch̄i ñā va'a cháá kā ko'on Ndios k̄i'o na noo ná, ta n̄i ch̄ituu tóo ñā Ndios, ch̄i kóni nā ñā natiin nduú yō ñā dánkoo vii ná yó xí'ín ñayuu ñoó.

12

Ná kande'é yó iin tó'ón Jesús, ta kee yó tát̄on k̄i'o kée mií ná

¹ Díón ví kua'a n̄i sā kuu ñayuu n̄i sā kándéé iní Ndios, ta xí'o na kuendá noo yo, ta káo noo na

yó tátò'on kị'ò káo noo ñaá vikò. Sa'á ñòó ná taó xóo yó ndidaá tá'an ña'a kétéin noo yò xí'ín ndidaá kuachi ña sadí noo yò, ta ná koo ini yò taxí tá'an yó xí'ín tandeé iní ko'on yò chí noo. Ná dá'a ni katuu yó. ² Ná kande'é yó iin tó'ón dinj Jesús, dá chj mií ná kúú na nị xị'ò ña kandeé iní yò ná, ta mií ná dákinkuei yó nda noo kánian kasandaá yò ña kandeé iní yò ná. Chj sa'á ña ná'á ná ña ni'i ná ña kadij iní na tá ná ndi'i, sa'á ñòó nị xị'ò na mií ná nị ndo'ò níó ná ndika cruz, ta kò ní sá ne'e na tandíni ña kíán iin ña ka'an noo kuu na ndika cruz. Ndi'i daá, dá nị nakòo na xoo kuá'a Ndios, noo ió na dándáki na.

³ Kande'é ndó ña kị'ò dión nị ndo'ò Jesús nị kee ñayuu kını xini u'u ñaá, dá kían ná dá'a ni kuitá ndo, ta ná dá'a ni ndiko ndó tá ndo'ò níó ndo. ⁴ Dá chj va'ará ndó'ò níó ndo sa'á ña kò xí'ín ndo kee ndó kuachi, tído kò ñá'a ta'on ka'ání ná ndo'ó tátò'on nị kee na xí'ín Jesús. ⁵ ¿Á sa nị nandodó va ndó ña ká'an ni'ini tuti ij Ndios noo yò? Ta tátò'on ká'an ni'ini iin tatá noó de'e ra, kị'ò dión ká'an ni'inian noo yò, dá chj kaáan:

De'e ló'ò miíj, o sa kú'ichj inon tá ndéndaá ñaá sato'ò yò Ndios,

ta ná dá'a ni kutúú inon tá dánani na yo'ó,

⁶ dá chj ndidaá na kú'u ini sato'ò yò Ndios sa'a, ndéndaá ñaá ná,

ta dándó'ò na níó ndidaá na nị natiin ña kakuu na de'e na.

⁷ Sa'á ñòó kị'ò ndeé iní ndo tá ndéndaá ñaá Ndios, dá chj kị'ò dión kée na xí'ín ndó sa'á ña kúú ndó de'e mií ná. Dá chj, ¿ndi káa iin de'e kò ndéndaá ñaá tatá ra? ⁸ Tído tá kò ndéndaá Ndios ndo'ó tátò'on

kì'o ndéndaā nā dao ká de'e na, dá kían kò kúú ta'on ndó de'e na, de'e nda'í va kúú ndó. ⁹ Dióñ nì ndo'o yó xí'ín tatá yò ñayuu yó'o tá nì sá kuu yó takuá'í, nì ndendaā nā yó, ta nì sá io ñañó'ó yó noo ná. Sa'á ñoó, ¿á kò ná'á ta'on ndó ñā kánian ndì'i cháá ká ini yò kueídó'o yó tatá yò Ndios, nā ió induú, dá ná konio kataki chíchí yó? ¹⁰ Tatá yò ñayuu yó'o nì ndendaā rā yó cháá tiempo táto'on kì'o nì ka'án mií rá. Tído tatá yò Ndios kúú nā ndéndaā nā yó, dá keva'a yó noo ná, dá katì'a yó koo vii yò noo ná táto'on vii mií ná. ¹¹ Ta kò ín ta'on náta'an ini tá ndéndaā ñāá tatá xì, di'a tá'u'u ini xì tá ndó'o xì dión. Tído ñā va'a mií vá xí kíán, dá chì cháá ká chí noo kasandaá xì koo va'a ini xì, ta katì'a xì kakuu xì ñayuu kendísá'ano sa'á ñā nì ndo'o nío xí.

Kì'o di'a ndo'o ñayuu kò xì'n natiin ñā manì xí'o Ndios noo ná

¹² Ta viti ndane'e ndó ndá'a ndo xí'ín ndéé, ta ná chikata ndakí ndo kondo ndo. Ná dá'a nì ndìko ndó. ¹³ Ná konó ndó iin íchì ndaa noo kaka ndó, dá kían ná dá'a nì natanì cháá ká sa'a ndo, ñā nì xió kodo, dá kían ná nda'aan.

¹⁴ Ta koo ini ndo kandeì va'a ndó xí'ín ndidaá ñayuu, ta koo ini ndo koo vii ndo noo Ndios, dá chì nā kò kée dión, nì iin kuu ta'ón o koní nā sato'o yò Ndios. ¹⁵ Koo ini ndo kandaa tá'an ndó, dá kían nì iin ndó ná o kána xoo noo ñā manì nì kee Ndios sa'a ndo. Chì oon nì ví kakuu iin káa mií ndó táto'on iin yó'o ovā, dá dátuu ndó dao ká ndo, dá kasá'á ndìko dao ká nā kee ndó. ¹⁶ Ta kaon koo ndó, dá ná dá'a nì kee iin káa ndo'ó kuachi xí'ín nā kò kúú ñadi'í ndo o yí ndo. Ta ná dá'a nì kenóo ndó ñā'a Ndios táto'on kì'o nì kee Esaú, dá chì sa'a iin ko'o ndéi nì

daon tá'an ra ña kánian natiin ra sa'á ña kúu rá de'e noó. ¹⁷ Ta sa ná'á vá mií ndó ña tá ni ndi'i daá, dá ni kasá'á nda'í sáki ra xíka ra ta'i rá noo tatá ra, ña kían vei noo Ndios sa'á ña kúu rá de'e noó, tído ko ní kándeé ta'on ra natiin ra ña, ta ko ní kúu ta'on nadaon ra ña ni kee ra, va'ará ni sáki ra xí'in ndirá noo rá.

¹⁸ Ta ko ní kasandaá ndo noo íin iin yúku, ña kían kuu dáko'on ndá'a ndo táto'on ni ndo'o na sá'ano ve'e yó tá sata, chi tá ni saá na noo íin yúku ñoó, deen nda'o kéi itaan, íin naá nda'o noo íian, ta ño'oma toón ndúchi ni naka'ani dinián, ta ní'i xido oon kána tachi deen ñoó. ¹⁹ Tá ni seídó'o na sá'ano ve'e yó ña ni'i nda'o ni tuu trompeta, ña ni'i nda'o ni ka'an tachi Ndios, dá ni seí nda'í ñayuu ñoó ña ná dá'a ka ni ka'an na, ²⁰ dá chi ni yu'ú nda'o na tá ni seídó'o na choon ni ta'anda noo ná, chi ni ka'an ña ni mií ná, ta ni iin tó'ón kiti ndáka na o kúu kakó'on yúku ñoó, dá chi tá koó, dá kánian kuu na xí'in yuu, o xí'in iin yúchi. ²¹ Ta sa'á ña xixi nda'o kúu ña ni xini na, sa'á ñoó ni kaa Moisés: “Ndéi nino oon ví yu'u ña yu'í”, kaá ra.

²² Tído ndo'ó, sa ni kuyati ndó noo íin yúku Sion noo nákaa ñoo Ndios takí, ña kúu ñoo Jerusalén nákaa induú, noo ndéi kua'á nda'o mil ángel. ²³ Ta ñoó kúu noo ndítútí ndi'i na mií noo ni kana Ndios, ta kándodó kuu ná induú. Ta ñoó ío mií Ndios, na keyíko ndaa sa'a ndidaá tá'an ñayuu. Ta ñoó ndéi ta'ani ní o na ni kandoo vii noo Ndios, chi ni ni'i ná ña kakuu na táto'on ki'o kóni Ndios. ²⁴ Ta sa ni kuyati ta'ani ndó noo Jesús, na ni ka'an sa'a yo noo Ndios, dá ni kandoo na kee na iin ña saá xí'in yó. Ta ío ta'ani kuendá ndo xí'in ni ná, kirá ni xita sa'a ndo. Ta ni va'a cháá ka kúu rá o duú ni Abel, chi

ko xíkạ ya'i ra sa'á kuặchi táto'on nị kee nị Abel.

²⁵ Ta ná dá'a ni kedó'ó ndó mií ndó noo ká'ạn Ndios. Dá chị ko ní kặki ta'on nạ sá'ano ñoo yo sa'á ñạ nị kedó'ó ná mií ná noo nị ka'ạn Ndios noñó'ọ yó'o. Ta ví'í kạ ví ndo'o yó tá ná kedó'ó yó mií yó noo ká'ạn Ndios ndạ induú. ²⁶ Ta xí'ín to'on nị ka'ạn mií ná nị dặkídi ni'ini na sạvạ'a noñó'ọ yó'o tá sạta, tído viti kaá nạ di'a: “Ko'on tukui keei dión, tído ọ duú noñó'ọ yó'o oon ni ko'ịn dặkídi ni'ini, ndạ induú dặkídi ni'ini ta'anii.”

²⁷ Ta sa'á ñạ nị kạ nạ “ko'on tukui keei dión”, sa'á ñoó kándạạ iniọ ñạ ko'on nạ dịtá ná ndidaá ñạ kuu kidi ni'ini, ñạ nị kavạ'a na ñayuu yó'o, dá kandọ ndidaá ñạ ọ kúu kidi ni'ini. ²⁸ Ta viti, sa'á ñạ nị ni'ị yo noo Ndios iin ñayuu sạá noo dándặki na, ñạ kịan ni iin kuu ọ kídị ni'ini, sa'á ñoó daá kuití ná nakị'o yó ndivé'e noo Ndios. Ta kị'o dión ná koni kuáchí yó noo ná, ta ná kayu'ú ni'ini yó nạ, ta ná koo ñạñó'ọ yó noo ná, dá ná nata'an ini nạ koni nạ yó. ²⁹ Dá chị táto'on kị'o kúu ño'ọ itạ chíño'ọ ndidaá ñạ'a, kị'o dión kúu tata yọ Ndios.

13

Kị'o di'a kánian kee yó sa'á ñạ kándéé iní yo Jesús

¹ Ọ sa koo ini ndọ dặnkoo ndó ñạ kú'u sátá'an ini ndọ sa'a ndọ. ² Ta ná dá'a ni nandodó ndọ natiin va'a ndó ndị ndáa mií ñayuu tá nị kasáạ nạ ve'e ndó, dá chị sa'á ñạ nị natiin va'a ñạá dao ñayuu, sa'á ñoó nị natiin na ángel nị kii noo Ndios nị sạ ve'e na, va'arạ ko ní kándạạ ini nạ ndạ yoo kúu ná.

³ Ta koo ini ndọ ndiko'on ini ndọ sa'á nạ ño'ọ ve'e kạ, ta kee ndó kuendá ñạ nákaạ nduú ndọ xí'ín ná. Ta dión ta'ani kando'o ndó xí'ín nạ

kéndava'a ñayuu xí'ín, ta kee ndó kuendá ña ñíj mií ndó kéndava'a na xí'ín. ⁴ Ta kana'á ndó ña iin ña va'a kíán ña tánda'a ñayuu. Ta iin ña vii kíán ña kídí taa xí'ín ñadi'í ra. Tído ndidaá ñayuu kídí xí'ín na kọ kúú ñadi'í na o yíj ná, xí'ín na kée dao ka kuachi ka'an noo xí'ín ñíj ná, noón kúú na miían ndaa kuiti ndo'o níj ná kee Ndios. ⁵ Ta o sa kátoó téj ndo ña kuiká, kua'án ndo kadij iní ndo xí'ín ña'a sa ió noo ndo, dá chj di'a nj kaa mií Ndios: “Ni iin kuu ta'ón o dáyaá ndá'í yo'ó, ta ni kuu ta'ón o dánkoo ndava'i yo'ó.” ⁶ Sa'á ñoó kuu kaa yo di'a xí'ín tandeé iní:

Miían ndaa kuiti sato'o yo Ndios kúú na chindeé ñaá,
sa'á ñoó ni kọ yu'íj xiníj ndi ndáa mií vá ña'a ná kee taa ñayuu yó'o xí'ín.

⁷ Daá kuití ndiko'on ini ndo na nj daná'a noo ndo, chj mií ná nj daná'a to'on Ndios noo ndo. Ta ndiko'on va'a ini ndo ña kua'á nda'o ña va'a nj kana noo ña sa kee na, ta kandeé iní ndo Ndios táto'on sa kandeé iní ñaá ná. ⁸ Táto'on kị'o kúú Jesucristo koni, kị'o dión kúú ná viti, ta kị'o dión kuií va kakuu na. ⁹ Ná dá'a ni koo ini ndo ndiko ndo ña to'ón dána'a dao ka taa, ta o sa kándía ndó tá diín dána'a ra sa'a Jesús. Va'a cháá ka kíán ña koo ndeé ndo xí'ín ña manj nj kee Ndios sa'a ndo, ta o duú sa'á ña seí ndo ña yó'o o ña kaa táto'on kị'o dána'a dao ka ra. Dá chj va'ará ndúndéé dao ñayuu kée na ña yó'o, tído kọ chindeé ta'on ñaá.

¹⁰ Ní'íj yo ña va'a sa'á ña nj doko Jesús mií ná noo Ndios tá nj xi'íj na. Ta kọ ta'ón íchj ta dutj kéchóon ini ve'e ño'o na Israel ní'íj rá ña va'a yó'o. ¹¹ Né'e ta dutj kúú noo nj kítj kua'an ra ini ve'e ño'o noo kúú noo ij cháá ka, ta dóko ñaá rá noo Ndios sa'á

kuachi ñayuu. Ndi'i, dá chíñó'ọ rạ yikí koño rị ndạ noo kúú yu'ú ñoo. ¹² Dión ta'ani nị ndo'o Jesús, dá chị nị xi'ị nạ ndạ noo kúú yu'ú ñoo, ta xí'ín nị mií ná nị nduvii ñayuu nạ. ¹³ Ta viti ná kankuei yó ko'ọ noo nị ndo'o nío Jesús yu'ú ñoo, dá kían tát'ọn kị'ọ nị kediki ñáá ñayuu, kị'ọ dión ta'ani ná ndo'o miíá. ¹⁴ Dá chị ọ duú ñayuu yó'ọ nákaa ñoo noo kandeí chíchí yó. Di'a nandukú yó iin kạ ñoo, ña koo chí noo. ¹⁵ Ta sa'a mií Jesús ná doko yọ to'on va'a, to'on ñó'ó noo Ndios ndidaá tá'an kuu, dión dá nakoni yọ ná xí'ín to'on kankuei yú'u yọ. ¹⁶ Ta ná ọ sạ nándodó ndọ kee ndó ña va'a, ta koo ini ndọ chindeé tá'an ndó xí'ín ña ió noo ndọ, chị ña yó'ọ kían náta'an ini Ndios xiní nạ, ña dóko yọ noo ná.

¹⁷ Ta koo ini ndọ kueídó'ọ ndó nạ ndíta dána'a noo ndọ, ta kee ndó choon sa'ándá nạ, dá chị nduú ñoo ndáá nạ nío ndọ, chị ná'á ná ña miían ndaa nakị'ọ na kuendá sa'a ndọ noo Ndios. Tá kée ndó dión, dá kían xí'ọ ndó ña kádij iní nạ, ta ná dá'a ni kunda'í ini nạ, chị ni iin ña va'a ọ ní'ị ndọ tá ná dákúnda'í ini ndọ ná.

¹⁸ Kaka ndọ ña manị noo Ndios sa'a ndu'u, dá chị ná'á va'a ndu ña ió vii ñaxintóni ndú noo Ndios, ta kóni ndu'u kendúsá'ano ndu ndidaá tá'an ña'a. ¹⁹ Ta seí nda'avíi noo ndọ ña daá kaka ndọ ña manị noo Ndios sa'í, dá ná chindeé ná yu'u nandió koo yachij koto ni'inii ndọ'ó noo ndéi ndó xaan.

Ká'an nạ ndisá'an noo ndí'i

²⁰ Ndios kúú nạ xí'ọ ña ió va'a ini yọ, ta mií ná kúú nạ nị đạnátaki Jesucristo, nạ kúú sato'ọ yọ, ta Jesús kúú mií nạ ndáka léko, ta sa'a ña nị xị'ọ na nị ná nị xita rạ sa'a iin rá iin yó, dión, dá nị xinkoo ña nị kandọo Ndios kee na xí'á, ta daá kuití ndáya'i ña.

²¹ Ta mií Ndios ná k̄i'o ñ̄a kati'a ndó kee ndó ndidaá tá'an ñ̄a va'a, dá kandeé ndó kee ndó ñ̄a kóni mií ná, ta kee ta'ani na xí'ín ndó ñ̄a náta'an ini n̄a kee na sa'á ñ̄a n̄i xi'i Jesucristo sa'a ȳo. Ta daá kuití ná natiin na ñ̄añó'ó. Dión ná koo.

²² Ta seí nda'ávii noo ndo, ñ̄ani, ñ̄a k̄i'o ndeé iní ndo kueídó'o ndó to'on ká'an ni'ini noo ndo, chi cháá nda'o kúú to'on n̄i taai kosaa noo ndo. ²³ Ta kana'á ndó ñ̄a sa n̄i yaa va ñ̄ani yo Timoteo ve'e kaa. Tá ná kasaa yachi xi yó'o, dá kandakai xi saai kande'í ndo.

²⁴ Ka'an ndo ndisá'án xí'ín ndidaá n̄a ndíta dána'a noo ndo xaan kuendá ndu'u, xí'ín ndidaá ka n̄a kúú ñ̄ayuu Ndios. Ta natiin ndó ndisá'án tánda'á ndidaá ñ̄ani yo ndéi Italia yó'o kosaaan noo ndo.

²⁵ Ta ná koo ñ̄a man̄i xí'o Ndios xí'ín iin rá iin ndó. Dión ná koo.

**Tuti yó'o kúú to'on Ndios, ta xí'o ña kuendá
sa'a Jesús
New Testament in Mixtec, Tezoatlán (MX:mx:Mixtec,
Tezoatlán)**

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Tezoatlán

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Tezoatlán [mx], Mexico

Copyright Information

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Tezoatlán

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

b81ac6b3-0ad5-5336-8d42-4c2703b04e9f